

Tone Pavček

UPOČASNITVE

VEČERNA GLASBA

Vstopil sem v prostor večerne glasbe.
Mrak pada k nogam kot zvesta žival
in gode. Nevidni muzik igra čelo.
Na roke padajo sence, glasne od lastne

ubranosti; le obraz je še v soncu, svetel
kakor akord, na visoki noti psalmista.
Glasba se dviga k luči kot čelo
godca, visoko in čisto.

Sonce zahaja. Molitev prihaja kakor zahvala
sama od sebe: Iz zemlje, iz zraka, iz vode,
iz ust človeka in rož, iz nozdrvi živali.

Stojim v tem blestečem navalu svetlobe
kot deček v žitu – v zlati katedrali
in jecljam proti nebu potihoma: Hvala.

NA ROBU

Stojim na skrajni jasi pokrajine,
ki je še moja in že hoče vstran
v prostorja nove glasbe in tišine,
v neskončno noč ali brezmejen dan.

Stojim na robu luči in temine,
neba in zemlje, v množici in sam,
v naraščajoči optiki ostrine
ločnic med ne več tu in ne še tam.

Tako se prostor hkrati oži, veča
v razsežnosti doslej neznanih mer,
ko vse in nič sta sreča in nesreča

in čas – nečas le dobrotljiv okvir
za domovanje duše, ki blodeča
v telo se vrača in mu vrača mir.

UŽITEK POČITKA

Dobrohotna počasnost dni in detel,
stari časomerec, dajeta znak
za počitek. Odčitan je takt
na deblu drevesa, naglice izživete.

Sedimo torej, ko čas ugodje
polaga pred nas, kot bi pogrinjaj prt
na mizo. Pozobljimo pozno grozdje,
dar Persefone in pomartinovih trt.

Krasni darovi so nepričakovano obilje.
Ugodje narašča kot pred finalom
igra orkestra; v telo, v samo ožilje

pljuska v ritmu užitka val za valom,
zvok za zvokom, za partom part.
Do ploskanja. Zavese. In do seštevka kart.

HOJA ZA GLASOM

Glas. Nekje v daljavi. Kot gaz
k neznanemu. Slišiš ga in se stopiš,
kot moraš: iz sebe, v goščo in v laz,
na goro molitve, v okoliš

pokore. Glas pred tabo te vodi.
 Jetnik si in gost njegov.
 Z njim prideš v neki prihodnji
 uri, romar, k sebi, domov.

Ta dom je v nekem drugem svetu,
 planetu, prevalu, pologu.
 Tam, kjer je glas: pri bogu,
 na zvezdi, v skrivnosti, v obetu,
 da se zgubiš in najdeš v glasu —
 na čisti struni v brezčasju.

HOJA NA PRAZNIK

Hoja. Zmeraj v razprtem krogu.
 Skozi slast in napor.
 Proti sebi in proti toku.
 Navzdol in navzgor.

Hoja. Pod ravnodušnim nebom.
 S svati na slavje botrinj,
 s pogrebci za pogrebom,
 v sebi do višin in nižin.

Hoja. Nprekinjena črta.
 Čeznjo luč in tema;
 iz Getsemanskega vrta
 bridka človeškost Boga.

Hoja. Za soncem in križem
 ves svoj odmerjeni rok.
 Potem — čez zadnje razkrižje —
 na praznik otrok.

ROKA 1

Po starem gre roka po znanih krajih
telesa v sprejetem obredju daritve.

Postarana in po starem navajena vztrajnih
gibov na pamet zaznava sožitje

krvi in kože. A zdaj že brez prejšnje tesnobe
ali zadrege pravim: Lepa si od mnogih časov
ljubezni, ljubezen moja, od teme in svetlobe
vseh svojih dosedanjih obrazov,

lepa si od odpuščanja, lepa in sramežljiva
zmeraj na novo in zmeraj na svoj način
tudi v tem poznem času, ki použiva
užitek kot novi čudež in stari spomin

v vsaki gubi, v vsaki sivini, v vsaki hibi
telesa; lepa si, preprosto, ker si.

Po starem gre roka s prastarimi gibi
po tebi in te na novo kot prvič slavi.

ROKA 2

Roka, ki daje na mizo kruh in vino,
je tvoja. Ne več bela in ne več dekliška
kot v pesmi, a roka z novo vsebino:

vse tvoje roke, od prvega stiska

prstov med mojimi do izbočenih členkov,

so v njej. Roka ljubice, matere, žene.

Roka rož in vetrov in zvezdnih pomenkov:

Roka dvojine, krute in posvečene.

Vse roke v eni. Neutrjena staroselka

zbira v sebi preostanek pridelka –
neugaslo toplino. Z njo boža in čara

in greje navznoter. Mala čudodelka,
netilka požara, zase zmeraj manjša utvara,
zame, orača, vse bolj zeleneča ozara.

VONJ PO NESKONČNEM

Po kadilu diši iz deškega internata,
 Vonj po neskončnem. Vanj se od daleč še meša dim
 ognjev s pastirske paše, čeprav je pred njim
 sestra ključarka trdno zaprla vrata.

Škrt ključa, zid, zid, stene, zamejeno obzorje.
 Potem se dolgo v sanjah ponavlja gib:
 v celec prostosti stopi noga, za hip
 obstane v zraku in gre skozi brezprostorje

po puhu oblakov in prek zelenila
 sanj do zatoka, zavetja, na rešnji breg.
 Tako se začenjata ujetost in beg
 v pradavnini: z dimom in z vonjem kadila.

Pelod začetka, pelin nadaljevanja. Vonj po neskončnem
 se je razsul, razdišal. V hiši telesa je zanj
 vse manj prostora. Ujetost, gospodarica spoznanj,
 govori svoje: O končnem. O končnem. Dokončnem.

A kljub temu čakam. Na znak, da skozi zaprta vrata
 stopim, grem skozi stene in skozi mnogo zidov
 v prostor zatišja, po kadečo se snov,
 ki diši po neskončnem: iz deškega internata.

GLAS TROBENTE

Slišal sem visoki glas svetle trobente. Vabil
 je s kora, z nebesnega svoda, z roba veselja
 na praznik. Vstal sem in v deški samopozabi
 tekel za njim čez mali travnik in vela polja

življenja. Z menoj so tekli dnevi bosonogi,
 pastirski ognji, konji, solze otroškega joka,
 tekli šentjurski oblaki in želje ubogih,
 da jih odreši zven svetlega zvoka.

Bil je vse bližji, a višji. Prihajal je iz neder
neba in postajal zmeraj manj jasen
in slišen. Potem je zamrl. Zdaj grebem navkreber

k cerkvi na hribu, zvezdi na nebu za istočasen
vzpon ali zdrš – nekam v prostranstvo, do ozemelj,
kjer poje svetla trobenta. V tempelj po temelj.

RODNOSTI

moja zemlja se razprostira po vseh mojih čutih
in čustvih, po udih. Čutim jo s slednjim
vlaknom mišic in kit, z nekakšnim obrednim

občutjem: To je najboljše, kar se mi je dogodilo,
to je najslajše, kar me je doletelo. Milo
diha, mastna in blatna, taka pred zimo,

in me obdaja, še sončna in sočna, s toplino,
ki jo zmanjkuje v telesu. Ne zasipa me, le ustvarja
nove ozare za zarje, nove brazde in prahe

za jutri. Kajti zmeraj lahko pride, kot zarja,
dobra minuta bilke, trave, rože, da ne usahne.
Zmeraj lahko na kraju ogona čakaš na ptico,

ki poje. In sede na preostanku dolgega dneva
zmeraj lahko prebiraš v knjigi živih novico
o novorojencu, ki se – sonce – pravkar rojeva.

Pravkar prihaja iz zemlje in jo proslavlja
z jokom zahvale. In jaz z zemljo po vseh udih
in čustvih za njim sredi zemlje ponavljam:

Dobra si zemlja, rodna in rosna, gruda ob grudi,
nižina najbolj ponižna, najbolj visoko gorstvo,
alfa in omega: r o j s t v o.

ŽALOSTNA GORA

Neslišno kot hodijo drevesa,
 potrpežljivo kot kaplja kaplja na kapnik
 ponižno kot se mah zaraste med kamni
 in tiho kot gre duša iz telesa,
 bi rad šel še enkrat na Žalostno goro.

Šel bi kakor nekoč, pobič z zaobljubo
 ob rojstvu, z rojenicami in z mamó,
 v sposojenih čevljih, s tujim klobukom,
 s svojo vero in prirojeno rano,
 šel še enkrat skozi sedmero vrat
 in sedmero dežel sedma nebesa iskat
 na Žalostno goro.

Pojdem in v bregu, kjer gre črta ločnica
 med tu in tam, stopim k materi, mladi
 in žalostni, kot sta gora in njena svetnica,
 in roke razširim. Zagotovo me vzame
 v naročje ena od mater, obe zdaj nebeški;
 In objem bo kot dar za goro in zame.
 Tako blažen. Tako božji. Tako človeški.

SOBESEDNIK

Angel je moj sobesednik. Angel, beli
 krilatec, pričevalec, milo bitje.
 Pride in se vame naseli
 za pomenek ali za molk; za stihozitje.

Jezik nedolžnih in čudnih dolžin
 govoriva. Jezik dotika. Diha,
 Kakor otroci. Ne kot oče in sin.

Govori. Poslušam. Je zvok in ga ni.
 Je pesem in tožba. Dvogovor z očmi,
 ki so videle Leto. Potem molčiva

svoj skupni molk. V njem se preliva
 bela, mirna svetloba, sestra sinjine.
 Svetloba, ki traja in ne premine.